

Katarzyna Bojarska – adiunkt w Instytucie Badań Literackich PAN, w Zespole Badań nad Literaturą i Kulturą Późnej Nowoczesności. Stypendystka Fulbrighta na Cornell University, Ithaca, NY (2009-10), stypendystka w programie „Zostańcie z nami” tygodnika „Polityka”, FNP „Start”, Jako tłumaczka i autorka tekstów krytycznych o sztuce i literaturze współpracuje z wieloma pismami. Autorka książki *Wydarzenia po Wydarzeniu. Białoszewski – Richter – Spiegelman* (Warszawa, 2013).

Jaś Elsner – profesor historii sztuki w Oxfordzie i w Chicago. Wybitny znawca sztuki późnoantycznej i wczesnochrześcijańskiej. Autor m.in.: *Art and the Roman Viewer: The Transformation of Art from the Pagan World to Christianity* (1995); *Roman Eyes: Visuality and Subjectivity in Art and Text* (2007). W „Kontekstach” 2006 nr 1 ukazała się jego praca: *Patrzyć i mówić: ekfrazja w ujęciu psychoanalitycznym*. Obecnie kieruje projektem badawczym *Empires of Faith*, poświęconym początkom religijnych ikonografii późnej starożytności (projekt, wspierany przez fundację *The Leverhulme Trust*, wspólnie realizują *British Museum* i *Wolfson College, Oxford University*).

Joseph Leo Koerner – profesor na Wydziale Historii Sztuki i Architektury Uniwersytetu Harvarda (wcześniej także m.in. w Courtauld Institute of Art na Uniwersytecie Londyńskim), członek *American Academy of Arts and Sciences* oraz *American Philosophical Society*. Wybitny znawca sztuki niemieckiego renesansu. Opublikował m.in. *Dürer's Hands*, New York 2006; *The Reformation of the Image*, London i Chicago 2004; *The Moment of Self-Portraiture in German Renaissance Art*, Chicago 1993; *Paul Klee. Legends of the Sign* (z Rainerem Crone), New York 1991; *Caspar David Friedrich and the Subject of Landscape*, New Haven i London 1990; *Die Suche nach dem Labyrinth. Der Mythos von Dädalus und Ikarus*, Frankfurt 1983. Przekłady jego tekstów ukazały się w „Kontekstach” nr 1/2010 i nr 2-3 2011.

Kamil Kopania – adiunkt w Instytucie Historii Sztuki UW oraz Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie (Wydział Sztuki Łalkarskiej w Białymstoku). Zajmuje się związkami sztuk plastycznych z teatrem, ceremoniami liturgicznymi o charakterze parateatralnym, funkcją i odbiorem dzieł sztuki w średniowieczu, historią teatru lalek oraz wybranymi zagadnieniami sztuki współczesnej. Współtwórca i wiceprezes Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, którego celem jest uzupełnianie i promocja *Kolekcji II Galerii Arsenał* w Białymstoku, jednego z najważniejszych zbiorów sztuki polskiej i obcej powstającej po 1989 roku. Autor książek *Arsenał sztuki. Galeria Arsenał w Białymstoku i jej Kolekcja II* (Białystok 2006) oraz

Animated Sculptures of the Crucified Christ in the Religious Culture of the Latin Middle Ages (Warszawa 2010).

Paulina Kwiatkowska – wykłada w Instytucie Kultury Polskiej UW oraz w Warszawskiej Szkole Filmowej. Zajmuje się teorią i historią filmu, historią kultury polskiej i francuskiej oraz antropologią kultury wizualnej. Publikuje m.in. w „Kwartalniku Filmowym” i „Kulturze Współczesnej”. Współredagowała antologię *Antropologia kultury wizualnej* (2012) oraz monografię *Nie chcę spać sam. Kino Tsai Ming-lianga* (2009), wydała książkę *Somatografia. Ciało w obrazie filmowym* (2011).

Anna Mikolajko – profesor Uniwersytetu Warszawskiego (Instytut Kultury Polskiej). W swoich badaniach zajmowała się m.in. kontrkulturą młodzieżową, sektami apokaliptycznymi i satanizmem, rzeczywistością wirtualną i kryzysem autorytetów w Polsce, przemianami religijności i kultury religijnej, a obecnie pracuje nad obrazem polskiej tradycji ezoterycznej w XIX i XX wieku. Jest autorką ok. 300 publikacji naukowych i esejistycznych. Wydała kilka książek, m.in.: *Poza autorytetem? Społeczeństwo polskie w sytuacji anomii; Społeczne Towarzystwo Oświatowe. Z dziejów oświaty niezależnej w Polsce; Tradycja i nowe drogi wiary. Obrazy religijności polskiej w latach 1918-1939*.

Wojciech Michera – kulturoznawca, dr hab., pracuje w Instytucie Kultury Polskiej UW, w warszawskiej Akademii Teatralnej, w redakcji „Kontekstów”. Zajmuje się teorią obrazu, filmu i narracji. Autor kilkunastu publikacji, w tym książki *Piękna jako bestia. Przyczynek do teorii obrazu* (2010).

W.J.T. Mitchell – profesor literatury angielskiej i historii sztuki na Uniwersytecie Chicagowskim, redaktor naczelny pisma „Critical Inquiry” oraz jeden z intelektualnych założycieli badań kultury wizualnej. Wśród jego zainteresowań badawczych należy wymienić historię i teorię literatury, medioznawstwo i historię sztuki. Jest autorem wielu ważnych rozpoznań z dziedziny teorii obrazów i wizualności, twórcą pojęcia „zwrotu

obrazowego” oraz autorskiej koncepcji nowej „ikonologii”. Jego najważniejsze publikacje to *Iconology* (1986), *Picture Theory* (1994), *The Last Dinosaur Book* (1998). Ostatnio wydał między innymi *Cloning Terror* (2011) oraz *Seeing Through Race* (2012). W 2013 roku ukazało się polskie wydanie książki *Czego chcą obrazy?* w przekładzie Łukasza Zaremby.

Marcin Napiórkowski – semiotyk kultury, adiunkt w Instytucie Kultury Polskiej UW, w roku akademickim 2013/14 *visiting scholar* na University of Virginia. Interesuje się estetyką, pamięcią kulturową oraz współczesnymi praktykami o charakterze mitycznym. Nakładem Wydawnictw Uniwersytetu Warszawskiego ukazała się niedawno jego książka *Mitologia współczesna* ukazująca elementy myślenia mitycznego we współczesnej kulturze.

Agnieszka Pajączkowska – doktorantka w Zakładzie Filmu i Kultury Wizualnej Instytutu Kultury Polskiej UW. Przygotowuje doktorat o fotografii w relacji z pamięcią o Zagładzie i stosunkach polsko-żydowskich. Publikowała w „Zagładzie Żydów”, „Kulturze i historii”, „Res Publice”. Interesuje się fotografią w relacji z pamięcią i historią, codziennymi praktykami fotograficznymi oraz edukacją wizualną. Fotografiami i sposobami jej używania zajmuje się także jako animatorka kultury, współpracując z licznymi organizacjami pozarządowymi i instytucjami kultury.

Mateusz Salwa – pracuje w Zakładzie Estetyki Instytutu Filozofii UW; autor książki *Iluzja w malarstwie. Próba filozoficznej interpretacji* (Kraków 2010) oraz współredaktor z I. Lorenc i P. Schollenbergerem książki *Forma i fenomen. Francuska estetyka fenomenologiczna. Założenia/Zastosowania/Konteksty* (Warszawa 2012); aktualnie zajmuje się filozofią pejzażu i ogrodu.

Roma Sendyka – adiunkt w Katedrze Antropologii Literatury i Badań Kulturowych WP UJ, zajmuje się teoriami badań literackich i kulturowych, w tym zwłaszcza badaniami nad kulturą wizualną. Stypendystka Fundacji Kościuszkowskiej, Erste Stiftung, European Holocaust Research Infrastructure, wykładała na University of Chicago (2011). Autorka książki *Nowoczesny esej. Studium historycznej świadomości gatunku*.

Agata Sierbińska – doktorantka w Zakładzie Filmu i Kultury Wizualnej Instytutu Kultury Polskiej UW, absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego, Université Paris Sorbonne i Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Pracuje w Teatrze Narodowym. Publikowała w „Kontekstach”, „Teatrze”, „małej kulturze współczesnej”.

Gridley McKim-Smith – wykładowczyni historii sztuki i teorii sztuki na Bryn Mawr College. Specjalizuje

się w nowożytnej sztuce hiszpańskiej, historii realizmu oraz sztuce w kontekście feminizmu. Jest współautorką książki *Examining Velazquez*.

Vivian Carol Sobchack – amerykańska teoretyczka kina, zajmuje się m.in. fenomenologią percepcji zapośredniczonej przez technologię oraz amerykańskimi gatunkami filmowymi (w szczególności *science fiction* i *film noir*). Emerytowana profesorka na University of California, Los Angeles (Department of Film, Television and Digital Media), członkini Amerykańskiego Instytutu Filmowego oraz była przewodnicząca Society for Cinema and Media Studies. Autorka książek *Screening Space: The American Science Fiction Film* (1987), *The Address of the Eye: A Phenomenology of Film Experience* (1992) i *Carnal Thoughts: Embodiment and Moving Image Culture* (2004). W polskim przekładzie dotychczas ukazały się jej artykuły *Scena ekranu – postrzeganie filmowej i elektronicznej obecności* („Kwartalnik Filmowy” 35-36/2001), *Rozszerzone spojrzenie w zawężonej przestrzeni. Kieślowski i kwestia transcendencji* („Kwartalnik Filmowy” 45/2004), *Pieprzyć ciało / przetrzymać tekst, czyli jak wyjść cało z tego stulecia* („Dialog” 7-8/2012).

Tomasz Swoboda – autor książek *To jeszcze nie koniec?* (2009) i *Historie oka. Bataille, Leiris, Artaud, Blanchot* (2010); laureat nagrody „Literatury na Świecie” za przekład oraz Nagrody im. Andrzeja Siemka za *Historie oka*. Tłumaczył m.in. Nerval’a, Bataille’a, Barthes’a, Caillois i Le Corbusiera; wykłada na Uniwersytecie Gdańskim i Uniwersytecie Szczecińskim.

Hito Steyerl – niemiecka artystka i teoretyczka mediów, wykładowczyni w Akademii Sztuki w Berlinie i na Goldsmiths College w Londynie. W swojej twórczości artystycznej podejmuje głównie tematy nadmiaru, roli i możliwości sprawczych obrazów. Krytycznie omawia rolę obrazów w kapitalizmie i wywrotowe możliwości posługiwania się obrazami. Autorka książki *The Wretched of the Screen* (2012).

Jacek Świdziński – absolwent kulturoznawstwa w Instytucie Kultury Polskiej UW. Zajmuje się teorią obrazu i narratologią. Publikował w „Kwartalniku Filmowym” i „Zeszytach Komiksowych”. Członek grupy komiksowej Maszin, w której łączy teoretyczne zainteresowania narracją wizualną z praktyką. Autor komiksów: *Paproszki, czyli male piszczące ludziki* (Timof i Cisi Wspólnicy, 2008), *Przygody powstania warszawskiego* (wraz z Michałem Rzecznikiem, Mazoleum 2008), *A niech cię, Tesla!* (Kultura Gniewu, 2013).

Magda Szczesniak – absolwentka Kolegium MISH UW, doktorantka w Zakładzie Filmu i Kultury Wizualnej Instytutu Kultury Polskiej UW. Publikowała m.in. w „Dia-

logu”, „Kontekstach”, „Krytyce Politycznej”, „Kwartalniku Filmowym”, „Kulturze Współczesnej”, „Tekstach Drugich” i na „dwutygodnik.com”. Stypendystka Fundacji Fulbrighta (2010–11, University of Rochester). Stypendystka Narodowego Centrum Nauki, realizuje indywidualny grant p.t. „Przestrzenie widzialności. Wizualne konstrukcje tożsamości w Polsce po 1989 roku” (2013-14). Interesuje się kulturą wizualną, polityką tożsamościową, studiami post-zależnościowymi. Przygotowuje doktorat na temat wizualnego konstruowania tożsamości w kulturze polskiej po 1989 roku. Redaktorka pisma „Widok. Teorie i praktyki kultury wizualnej”.

Szymon Wróbel – profesor filozofii w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN oraz w Instytucie Badań Interdyscyplinarnych *Artes Liberales* UW. Interesuje się współczesną teorią społeczną oraz filozofią języka i umysłu. Opublikował siedem książek i wiele artykułów w czasopismach naukowych. Książki: *Ćwiczenia z przyjaźni* (Kraków 2012); *Umysł, gramatyka, ewolucja. Wykłady z filozofii umysłu* (Warszawa 2010), *Szkoła jako fikcja i inne eseje z filozofii edukacji* [z Radosławem Nawrockim], (Poznań-Kalisz 2010), *Granice polityczności* [z Pawłem Dyblem] (Warszawa 2008), *Władza i rozum. Stadia rozwojowe krytycznej teorii społecznej* (Poznań 2002), *Galaktyki, biblioteki, popioły* (Kraków 2001), *Odkrycie nieświadomości, Czy destrukcja kar-*

tezyjańskiego pojęcia podmiotu poznającego? (Warszawa 1997). Ostatnia jego książka zatytułowana *Deferring the Self* zostanie opublikowana po angielsku w 2013 roku przez wydawnictwo Peter Lang Verlag.

Łukasz Zaremba – doktorant w Zakładzie Filmu i Kultury Wizualnej Instytutu Kultury Polskiej UW, tłumacz, redaktor pisma „Widok. Teorie i praktyki kultury wizualnej”. Interesuje się teoriami kultury wizualnej i metodologią badań wizualnych. Publikował w „Kontekstach”, „Kulturze Współczesnej”, „Invisible Culture”, „Dialogu”, „Kulturze Popularnej” i na „dwutygodnik.com”. Laureat Stypendium Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Stypendium FNP 2012 i 2013. Współtłumacz książki Jonathana Crary’ego *Zawieszenia percepcji* (2009) oraz tłumacz książki W.J.T. Mitchella *Czego chcą obrazy?* (2013) i wielu innych tekstów dotyczących kultury wizualnej. Współredaktor podręcznika akademickiego *Antropologia kultury wizualnej* (2012). Realizuje grant NCN „Współczesne oblicza ikonoklazmu”.

Agata Zborowska – doktorantka w Instytucie Kultury Polskiej UW, współzałożycielka Zespołu Badań Mody w IKP UW. Zajmuje się nowymi zjawiskami w modzie w perspektywie kultury wizualnej i antropologii rzeczy.

Fot. Tomasz Pobóg-Malinowski, *Tęcza*, Plac Zbawiciela, Warszawa, 2013.

Summaries

W.J.T. Mitchell *Iconoclasm in the Age of "Biocybernetical Reproduction"*.

Łukasz Zaremba *Iconoclasts and Iconophiles*

This text delves into the problem of avoiding iconoclasm envisaged as critical *praxis* – the removal of supposedly mendacious images and intercessions. Pondering the quest for the possibility of conducting non-iconoclastic critique postulated by Bruno Latour it refers to the world of images and literally conceived iconoclasm. Upon the example of the assault carried out by Daniel Olbrychski against images from *The Nazis* series by Piotr Uklański (2000, Zachęta, Warsaw) the author considered artistic responses to the attack, showing the way in which Uklański pursued the activity of an iconophile – interested not in a single image (idolatry) or the abolition of images (iconoclasm) but their motion, multiplication, and transition between the media and forms.

Jaś Elsner *Iconoclasm as Discourse: from Antiquity to Byzantium*

Iconoclasm from archaic Greek antiquity into Byzantium was an attack on the real presence of the depicted prototype through an assault on its material image. But during the moment of Byzantine Iconoclasm in the eighth and ninth centuries, for the first time, thinks on both sides of the debate – Iconophiles and Iconoclasts – considered the image entirely as *representation*. This is a transformative moment in the discourse of images in the entire Western tradition. For it liberated the image from an emphasis on ontology to place it in an epistemological relation to its referent. The impulse in Byzantium to re-evaluate the meanings of images emerged from debates within ancient pre-Christian culture, between Christians and pagans, and between Christians, Jews, and Muslims. It was a profound influence on the understandings of images in the later Middle Ages and the Reformation.

Tomasz Swoboda *Offending the Image*

The article proposes to reflect on the ostensibly cratylusian question of offending an image by discussing its two aspects. The first is literal offence, i.e. physical violation of existing images conceived as part of the creation of new ones, as exemplified by some of the works of Arnulf Rainer and Nobuyoshi Araki. The second aspect involves offending the image of man, performed with the assistance of photographic and painted portraits of plants and insects undermining the anthropocentric model of perceiving the world.

Roma Sendyka *Spolia (about Images on/in Images)*

A presentation of discussions accompanying compositions by the Chapman Brothers "supplementing" valuable and unique works of art. The activity of the Chapman Brothers is often accused of "vandalism", "profanation" or "maiming" works of art. The artists opted for the term: *rectifying*. Roma Sendyka discussed the "maiming" or correcting of artworks as a serious creative and interpretation-oriented tactic, one of the important artistic gestures of twentieth-century art. Upon the example of a transformed series of works by Goya or the composition by Edward Dwurnik from 2009, created by combining an original Dwurnik composition with a painting by another artist, Bartek Materka, the article, using the category of spoliation, discusses complicated inter-discursive strategies of creating inter-image relations.

Joseph Koerner *The Icon as Iconoclasm*

A translation into the Polish of an article originally published in the book: *Iconoclasm* (Karlsruhe 2002), with a new introduction by the author. The topic involves the "image wars" waged during the Reformation. Koerner showed their conceptual complexity, the co-dependence of both attitudes – iconoclastic and iconophilic, the dialectical relation of violence against images and the violence of images: *image breaking always shadows image making; religious images are engines of the iconoclasm* (a term introduced by Bruno Latour: *a moment of transition between having images and having done with images*) *that periodically destroys and renews them*.

Wojciech Michera "On This Side of the Eyelashes". *Non-place, Non-person, Photo-graphy*

The fundamental part of this essay is an analysis of a fragment from the autobiography of Roland Barthes, i.e. a photograph showing a theatrical spectacle in which Barthes took part in the courtyard of the Sorbonne, and a commentary connected with the photograph in question. By referring to other texts, both by Barthes and, i.a. Lacan, Foucault, Benveniste and Derrida, author demonstrated that within this

visual-literary discourse the masked figure of the “author-actor” is not solely an “arbitrary and external sign of identity” (as is sometimes believed) but a non-person (*non-personne*), “non-place” (*non-lieu*), and a figure radically questioning the subjectivity of the narrator. A careful (narratological) analysis of this scene shows that the “mask” is negated, and ceases to be a “symbol”, thus assuming the subversive features that Barthes linked with the concept of “photography”.

Szymon Wróbel *Roland Barthes Reads The Map and the Territory by Michel Houellebecq*

In his most personal book: *La chambre claire. Note sur la photographie* Roland Barthes proposed a hypothesis claiming that the genius of photography is concealed in special, one-time, and absolutely idiomatic existence, in a language expressible only with the help of the word: *contingence*, which means both contiguity and randomness. The evocation of Barthes and meditation on *La chambre Claire* are supposed to create a mood for a more inquisitive and sensitive approach to the latest book by Michel Houellebecq: *The Map and the Territory*. The author was concerned not only with the fact that all the tropes concerning photography and set into motion by Barthes and partly by Benjamin return in Houellebecq’s book. He is also not interested that Barthes or Benjamin provide methodological devices that make it possible to conduct a more scrupulous “interpretation” of *The Map and the Territory*. Actually, a confrontation of the confessions made by Barthes and the novel by Houellebecq allows to rethink the category of evidence and the process of providing evidence by the art of photography. It permits to ask the question: what is registration? What is evidence? And what is the function fulfilled today by registration and photographic modelling in “evidence” about the outer surface (if not the nature) of the world, and in particular the world of objects deprived of speech?

Hito Steyerl *In Defence of the Poor Image*

When we demand HD quality projection on a cinematic screen, with perfect image and sound, we succumb to a certain, by no means indifferent and obvious ideological vision of the image. Hito Steyerl proved that by focusing on quality and fetishising quality capitalism has led to the exclusion of a considerable part of image creativity that no longer matches the present-day economic structure of full-screen cinemas, DVD HD, etc. The author drew attention to the fact that low quality digital images - transmitted by net users - offer a chance for an independent renaissance of the auteur cinema, the cinematic essay, etc. If we abandon our attachment to quality, we shall restore into circulation - thanks to enthusiasts who today pos-

sess suitable measures for illegally copying the classics of the film avangadre - a considerable part of the independent progressive and valuable image-printed *oeuvre*, which does not fit today’s capitalist vision of the circulation of images. The author thus protests against the fetishisation of the power of images and urges to turn towards *poor images*.

Magda Szczesniak *Iconoclastic Looks*

On February 16 2011 the Warsaw supplement to “Gazeta Wyborcza” contained a text by Agnieszka Kowalska describing the unrealized mural by Karol Radziszewski. The composition was to have been located in the Warsaw Uprising Museum and its execution was entrusted to the young artist in 2009. Radziszewski prepared a project showing the insurgents performing ordinary, everyday activities of the battlefield: “doing the laundry, resting, sunbathing”. According to the journalist, the Museum director described the mural as “too erotic” and decided to reject the project claiming that its realisation could have hurt the feelings of living insurgents. The conflict and ensuing discussion concerning the unrealised project and its other embodiments became a point of departure for the article’s reflections on the identity politics and visibility in public space.

Katarzyna Bojarska *Art that hurts? The limits of the critical gesture and painful memory (and censorship)*

The article deals with the shift in visual art production and criticism from the acts of commemorating the historical event to the acts of criticism aimed at the social and symbolic production of meanings, emotions, memories. The author analyses the crisis caused by such artistic undertakings (Libera, Żmijewski, Sierra, among others) and the acts of censorship related to them. She is mostly interested in ways the discourse of emotions and affects is employed in these acts of contemporary iconoclasm and could be productively overtaken by artistic and critical discourse which would, at the same time, fulfil its political and ethical obligations.

Mateusz Salwa *Outrage. How to Respond to Offensive Images?*

The article defines iconoclasm as all sorts of protest against images, and at the same time draws attention to the joint etymological roots of the word *obraz* (image) and *obraza* (offence). Next, by referring to Bruno Latour’s conception of *iconoclash* - and considering the attack launched against Maurizio Catellan’s *The Ninth Hour* - it shows the proximity of iconoclasm and iconophilia. The key question posed in the text concerns the possible reaction to the iconoclastic gesture of the artistic image, which at the same time wishes to possess the power of social impact and to

retain inviolability resulting from its status of high art.

Kamil Kopania *Intimate Relations with Little Iza. The Attack against the Arsenal Gallery in Białystok in 2001-2005*

A discussion of the story and context of attacks conducted by representatives of rightist parties against the Arsenal Gallery in Białystok. Attempts at censoring the exposition on display at the Gallery took place on 2001-2005 and assumed various forms and intensity. Artists showing their works were accused of creating pseudo-art, insulting religious feelings, and even promoting paedophilia. The article presents the methods applied by representatives of right-wing parties intent on disavowing the Gallery and demonstrated the absurdity of the charges formulated against it. Kamil Kopania also outlined the media and social reception of the controversies.

Gridley McKim-Smith *The Rhetoric of Rape, the Language of Vandalism*

A presentation of structural similarity between the rhetoric of rape and the rhetoric applied by the press and museums while attacking a work of art on show. The domination of the image becomes apparent in this situation both in the readiness to conceal a scandal and ascribing to the image the label of a provocateur, i.e. the one who is guilty. Having reconstructed the fundamental rhetorical scheme, in which the assailant appears in the role of male rapist and the image corresponds to the raped woman, McKim-Smith indicated instances of unambiguity and "transgender quality" when the attacker is a woman: take the example of the famous suffragette Mary Richardson, who at the beginning of the twentieth century damaged *The Rokeby Venus* by Velazquez.

Paulina Kwiatkowska *Lucky to Be Alive, or How to Survive in the World/in an Image*

The author ruminated about the relation between the film image and reality, film "subjectivism" and "objectivism", and selected as her point of departure an attempt at a theoretical view of montage as the basic practice applied by censorship. In exceptional cases, censorship, whose task is usually the elimination of all that appears to be menacing or disturbing in the film matter, proves to be a practice consisting of an implantation into the film image of elements used for taming it and rendering it unambiguous. Those alien elements, inserted into the film *via* montage, function in the manner of a fig leaf, which, however, cannot be interpreted exclusively in the categories of authority and its pacifying or moralising activity within the domain of art. In his last film: *Eyes Wide Shut*, Stanley Kubrick, permitting, or perhaps outright provoking

the inevitable intervention of censorship into the key orgy scene, revealed the very essence of our fear of images, which in the cinema often turn into fear of the camera and the power that it wins over the perception of the protagonist and the spectator.

Agata Zborowska *Clothes that awakened images of horror*

On 27 January 1995 at the Paris Fashion Week the Comme des Garçons fashion house presented collection entitled *Sleep*. Among the clothes there were sets consisting of blue-and-white, vertically striped trousers and shirts. The direct reference was supposed to be clothing resembling classic men's pyjamas. The show provoked great interest in the media, which presented unanimously negative interpretations of the show. They noticed that on the same day, exactly 50 years before the show, the soldiers opened the gates of the Auschwitz concentration camp. Comme des Garçons in popular opinion had made a conscious reference to the uniforms of the concentration camp's prisoners. The author analysed the origins and consequences of the censorship that resulted in the collection not only physically disappearing, but also almost all of its traces have been eliminated.

Agnieszka Pajęzkowska *Good, bad, and "new" photographs of Shoah*

The article provides a case study – an analysis of so called "diggers photography" used as a starting point and main basis for a book *Golden Harvest: Events at the Periphery of the Holocaust* by Jan T. Gross and Irena Grudzińska-Gross. Unveiling the methods of constructing the picture meaning that is expressed in the book, the author attempts to deconstruct a strategy of using photography medium as transparent "truth" and natural "evidence". The consideration of photographic medium as problematic and dialectic, involves an analysis of unknown picture from Yad Vaschem Archive, well-known *Self Portrait as a Drowned Man* by Hippolyte Bayard and thought of Georges Didi-Huberman from his books *Images in Spite of All* and *Quand les images prennent position, L'œil de l'histoire: Tome 1*.

Agata Sierbińska *The CIA Can Only Watch*

On 2 May 2011 Barack Obama informed about an action conducted by the elitist Navy SEALs, which ended in the death of Osama bin Laden. The White House illustrated this piece of information with a photograph showing American officials looking at a screen, probably beyond the take and showing the course of events. The photograph inspired numerous commenhraies: why did the American authorities not publish the most anticipated image, that of the corpse of Osama bin Laden, what was the significance of the

gestures performed by the persons gathered at the White House command centre; it also became extremely popular material for authors of Internet memes. In the presented text the history of the photograph becomes a visor showing the unclear status of portrayals of Osama bin Laden and Barack Obama; likenesses possess a separate identity (or life) and effectively resist those who try to kill them or use them for private purposes.

Anna Mikołajko *Peintres de l'âme*

Marian Gruzewski (next to Adam Dobrzański, Nina Filipowska, Arnold Radwan Radziszewski and many others) is regarded as a trance, medium painter. True, he studied painting but was always affected by the fact that he first became known as a medium, in contrast to Kazimierz Stabrowski, who was first recognised as an artist and subsequently revealed his supernatural talents. Both, however, found themselves in a trap of ambivalent assessments caused by mediums prior to the Second World War. The situation was additionally complicated by the fact that such artists were, as a rule, also interested in spirituality, theosophy, anthropology, and other currents regarded as part of the occult current and were actively opposed by the Church. In this fashion, despite the fact that the *oeuvre* of both painters was regarded as “firmly embedded in Christian doctrine”, they were considered suspicious. Gruzewski hoped to capture the invisible in the visible world, and thus to discover truth inaccessible for the senses. Moreover, he tried to create “arythmosophy”, a mathematical science proving the correctness of the premises of the occult. In turn, Stabrowski strove towards depicting inner reality, accessible only for the soul, experienced by the latter and heard and seen with its sight, hearing, and, predominantly, emotion. He regarded it to be just as real as outer, material reality. These attempts cast a shadow on the careers of both men: Stabrowski was forced to resign as director of the School of Fine Arts, which he founded, and Gruzewski was compelled to face a campaign of slander and libel. Their art, once the object of interest, now became criticised. The categories of good and evil were actually located beyond it - in stereotypes governing the intellect- and images played merely the role of a sensitive barometer of a cruel social game.

Jacek Świdziński *Timing: the Drive of Comic Book Images*

The author proposed becoming acquainted with two interpretations of *Three Paradoxes*, a comic book by Paul Hornschemeier. According to the first approach to the text, intent on discovering the meanings of elements of the story, the construction of comic book narration makes it impossible to ascribe uniform

interpretations to sequences of images. The second approach thus proves to indispensable, being focused on an analysis of mechanisms that, creating an obstacle for the former one, deprive the reader of instruments connecting the meanings of the comic text. By circulating around the problem of the depiction of time in the static space of images the author of the article carried out a (re)interpretation of the properties of the comic book story (sequentiality, fragmentariness, timing taken from the classical theory of Will Eisner) as well as certain features of visual narration as a whole.

Vivian C. Sobchack *No Lies: the Direct Cinema as Rape*

An analysis of the short-feature film: *No Lies* (M. Bloch, 1972) telling about the rape of a young woman while applying the *cinéma vérité* convention. Having conducted a survey of assorted film techniques of showing rape, the author proved the existence of parallels between the contents of a story told by the director and the way of conducting film narration. Comparing the document, full of manipulation, to raping the spectator V.C. Sobchack questioned supposed passivity branded with voyeurism and connected with the experience of watching a documentary film.

Marcin Napiórkowski *The Odyssey of Guernica. The Image, Power, Death, and Historical Memory*

The article deals with the cultural biography of *Guernica* by Pablo Picasso, locating it within the context of the anthropology of memory. Twentieth-century transformations of culture, within whose range the cult of the victors has been supplanted by the cult of the victims, became the reason why depictions of death – once an important instrument of the legitimisation of all authority – now comprise the key tool of delegitimisation. In the text this thesis is exemplified by the successive stages of the wanderings of *Guernica*: from the time of its origin, “exile” in Europe and the USA, and “meaningful absence” in Francoist Spain to controversies connected with a return to its native land. At the time, Picasso’s painting served as a tool of iconoclasm (a weapon in the “war of images”) while becoming the object of numerous attacks.

Boris Uspienski – *Time in The Nose by Gogol (The Nose by Ethnographer)*

Fot. Tomasz Pobóg-Malinowski, *Tęcza*, Plac Zbawiciela, Warszawa, 2013.

Polska Sztuka Ludowa

KONTEKSTY

♦ CULTURAL ANTHROPOLOGY ♦ ETHNOGRAPHY ♦ ART ♦

2013 rok LXVII nr 3 (302). Indeks 369403. ISSN 1230-6142.

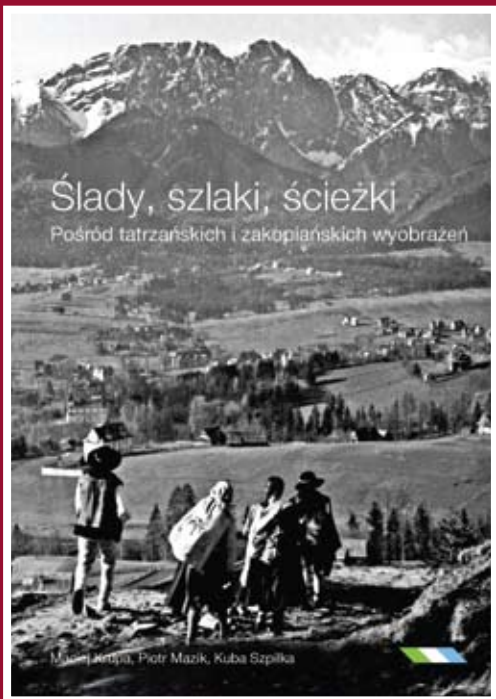
INSTITUTE OF ART POLISH ACADEMY OF SCIENCES, SOCIETY LIBER PRO ARTE

Contents 3 2013

- W.J.T. MITCHELL *Iconoclasm in the Age of "Biocybernetical Reproduction".*
- ŁUKASZ ZAREMBA *Iconoclasts and Iconophiles*
- JAŚ ELSNER *Iconoclasm as Discourse: from Antiquity to Byzantium*
- TOMASZ SWOBODA *Offending the Image*
- ROMA SENDYKA *Spolia (about Images on/in Images)*
- JOSEPH KOERNER *The Icon as Iconoclasm*
- WOJCIECH MICHERA *"On This Side of the Eyelashes". Non-place, Non-person, Photo-graphy*
- SZYMON WRÓBEL *Roland Barthes Reads The Map and the Territory
by Michel Houellebecq*
- HITO STEYERL *In Defence of the Poor Image*
- MAGDA SZCZEŚNIAK *Iconoclastic Looks*
- KATARZYNA BOJARSKA *Art that hurts? The limits of the critical gesture and painful
memory (and censorship)*
- MATEUSZ SALWA *Outrage. How to Respond to Offensive Images?*
- KAMIL KOPANIA *Intimate Relations with Little Iza. The Attack against the Arsenal
Gallery in Białystok in 2001-2005*
- GRIDLEY MCKIM-SMITH *The Rhetoric of Rape, the Language of Vandalism*
- PAULINA KWIATKOWSKA *Lucky to Be Alive, or How to Survive in the World/in an Image*
- AGATA ZBOROWSKA *Clothes that awakened images of horror*
- AGNIESZKA PAJĄCZKOWSKA *Good, bad, and "new" photographs of Shoah*
- AGATA SIERBIŃSKA *The CIA Can Only Watch*
- ANNA MIKOŁEJKO *Peintres de l'âme*
- JACEK ŚWIDZIŃSKI *Timing: the Drive of Comic Book Images*
- VIVIAN C. SOBCHACK *No Lies: the Direct Cinema as Rape*
- MARCIN NAPIÓRKOWSKI *The Odyssey of Guernica. The Image, Power, Death,
and Historical Memory*
- BORIS USPIENSKI *Time in The Nose by Gogol (The Nose by Ethnographer)*

WYPRAWA. POŚRÓD TATRZAŃSKICH I ZAKOPIAŃSKICH IDEI

19 maja – 31 grudnia 2013
Galeria Sztuki
im. W. i J. Kulczyckich

Na wystawie przedstawione są rozmaite idee i wyobrażenia, które kształtowały w przeszłości oblicze Zakopanego i Tatr oraz te, które wpływają na ich obecny i przyszły kształt. Osnową fabularną wystawy jest epokowy tekst *Na przełęczy* Stanisława Witkiewicza z roku 1891, a obszarami zainteresowania jej twórców trzy zasadnicze dla tego miejsca przestrzenie: natura, cywilizacja materialna oraz sposoby istnienia ludzi tu żyjących i tych, którzy odwiedzają Tatry i Zakopane.

Wystawie towarzyszy książka Macieja Krupy, Piotra Mazika i Kubę Szpilki zatytułowana *Ślady, szlaki, ścieżki. Pośród tatrzańskich i zakopiańskich wyobrażeń* wydana przez Wydawnictwa Tatrzańskiego Parku Narodowego pod redakcją Zbigniewa Ładygina.

